Jaarverslag 2025

1. Inleiding

In dit verslag leest u wat er in 2025 gebeurd is in en rond het Kijk en Luistermuseum. Alle aspecten van de museale werkelijkheid zullen de revue passeren.
Terugkijkend kan het jaar beschouwd worden als een “gewoon goed” jaar met enkele pieken en gelukkig zonder diepe dalen. Maar daarover later meer.

Uiteraard is er ook volop aandacht voor zaken als de bezoekersaantallen, huisvesting, financiën en de relaties met bevriende organisaties.
We mochten ruim 10.000 bezoekers verwelkomen.

Sinds 1975 is het museum gehuisvest in het huidige gebouw. Voor dat jaartal was er al sprake van een kleine voorloper van het museum, maar in dat jaar is het Kijk en Luistermuseum ten volle gestart. Het museum bestond dus 50 jaar en dat hebben we gevierd met een reünie van alle huidige en oud-vrijwilligers op vrijdag 9 mei en met een open dag voor alle vrienden en relaties van het museum op zaterdag 10 mei. De dag werd feestelijk geopend door onze plaatselijke harmonie OBK en kreeg een waardig vervolg in een feestelijke toespraak door locoburgemeester Arnold Versteeg. Het museum was de hele dag geopend om gasten te ontvangen.

Op het gebied van de huisvesting was de afronding van de nieuwe klimaatinstallatie een belangrijke ontwikkeling

Financieel was het weer een positief jaar. Ondanks de grote uitgaven aan de nieuwe klimaatinstallatie is de financiële basis van het museum nog steeds goed.

In het vorige jaarverslag is al gememoreerd dat we uitgeloot waren om onze museumregistratie te herijken. In 2024 is daar al veel werk voor verzet, maar ook in 2025 is dat het geval geweest. Uiteindelijk kregen we vlak voor de kerst het positieve bericht dat we de test doorstaan hebben.

Uit de werkzaamheden voor de museumregistratie was al gebleken dat de statuten, die van 2002 stamden, nodig herzien moesten worden. Ook dat traject is eind 2025 met goed gevolg afgesloten, met dank aan VPVA notarissen in Ede.

Het bestuur bedankt de staf, de medewerkers, de Vrienden van het Kijk en Luistermuseum, de Historische Vereniging Oud-Bennekom (HVOB), de gemeente, de sponsors en alle andere partijen die betrokken zijn bij het museum voor hun bijdrage in het afgelopen jaar.

Jos van Kroonenburg, voorzitter

2. Bestuur

De stichting Kijk en Luistermuseum heeft een bestuur dat als bevoegd gezag fungeert en de werkzaamheden binnen het museum delegeert aan de directeur die bijgestaan wordt door stafleden.
Het bestuur was in 2025 als volgt samengesteld:

Dhr. J. van Kroonenburg (Jos)	voorzitter
Dhr. M. de Groot (Maarten)	secretaris
Dhr. H. Hiensch (Hans)	penningmeester
Dhr. J. Roodzant (Jan)	bestuurslid *)
Dhr. J. Laanen (Jack)	bestuurslid

*) namens Historische Vereniging Oud-Bennekom

Het bestuur vergaderde tien maal en deze vergaderingen werden steeds bijgewoond door de directeur van het museum. In zijn functioneren hanteert het bestuur de Governance Code Cultuur en de Ethische Code voor Musea als leidraad.

Er is als te doen gebruikelijk halfjaarlijks overlegd met twee belangrijke stakeholders: het bestuur van de Vrienden van het Museum en met het bestuur van de Historische Vereniging Oud Bennekom.

Naast een aantal vaste agendapunten rond bestuur en organisatie, vrijwilligersbeleid en financiën, heeft het bestuur veel aandacht besteed aan de installatie van het nieuwe klimaatsysteem en aan de herijking van de museumregistratie.

De herijking van de museumregistratie is een lang traject geworden. Bij de eerste beoordeling in het voorjaar van 2024 waren de ingeleverde documenten naar het oordeel van de museumregistratiecommissie onvoldoende om tot een positief besluit te kunnen komen. Daarna is er gewerkt aan aanvullende en verbeterde documenten. Ook dat bleek onvoldoende soelaas te bieden. In het voorjaar is de hulp van Erfgoed Gelderland ingeroepen. Zij hebben onze beleidsdocumenten kritisch beoordeeld en hebben meegedacht over alle aanvullingen die noodzakelijk waren om aan de eisen voor de museumregistratie te kunnen voldoen. Dat heeft in de loop van het voorjaar geleid tot een waaier aan nieuwe of vernieuwde beleidsdocumenten, waaronder een vernieuwd beleidsplan, verbeterde collectie- en veiligheidsplannen en nieuwe plannen op het gebied van informatie en inclusie en diversiteit.
Begin oktober zijn deze documenten bij de registratiecommissie ingediend en dat heeft eind van het jaar geleid tot een positief resultaat.

3. Directie en staf

Directeur van het museum in 2025 was dhr. J. van de Pol (Johan).
De staf was in 2024 als volgt samengesteld:

Mw. M. Beaujean (Riet)	communicatie
Dhr. K. Boogaard (Ko)	conservator muziekcollectie
Dhr. A.W. Lakerveld (Ton)	registratie objecten
Mw. E. Bouw (El)	conservator textiel
Dhr. J. van Ginkel (Jos)	conservator historische collectie

Directeur en stafleden vergaderden maandelijks. Het werkoverleg tussen de staf en de directeur

verliep gestructureerd en regelmatig. Het overleg met de overige vrijwilligers vond plaats in de vorm van regelmatige medewerkersvergaderingen.

4. Overige vrijwilligers

In 2025 hebben we afscheid moeten nemen van een aantal vrijwilligers en gelukkig ook een even groot aantal nieuwe vrijwilligers mogen verwelkomen. Het totale aantal vrijwilligers is daardoor ongeveer gelijk gebleven, namelijk ongeveer 60. Alle posten zijn bezet.

Alle vrijwilligers hebben een eigen taak binnen het museum. De taken die door de verschillende vrijwilligers worden uitgevoerd zijn onder meer het verzorgen van rondleidingen en presentaties, het organiseren van wisseltentoonstellingen, het onderhouden en waar mogelijk repareren van de museumcollectie, het verzorgen en het onderhouden van het gebouw, het verzorgen van de voorzieningen in de koffiekamer, het verzorgen van de administratie en de communicatie en in- en verkoop voor de museumwinkel.
Met alle vrijwilligers is een overeenkomst afgesloten waarin de afspraken tussen de vrijwilliger en het museum worden vastgelegd.

De **vertrouwenspersoon** de heer W. van Kalleveen (Wim) heeft in 2025 geen meldingen ontvangen.

Sinds 2019 wordt maandelijks de **brandmeldinstallatie** getest. Zes leden vanuit technische ondersteuning en de staf doen in wisselende samenstelling de vereiste testen van de installatie.

De **AED**-voorziening is tijdig getest en onderhouden.

Medewerker in algemene dienst
Binnen het museum is er via Werkkracht een medewerker ingehuurd, die de taak conciërge/beheerder uitoefent. Deze functie wordt uitgevoerd door Mw. S. Kandhai (Sarita).

Medewerkersdag
De medewerkersdag had dit jaar als bestemming Gemert. Daar bezochten we het Boerenbondsmuseum en werden we door gidsen rondgeleid door het museum. Terug in Bennekom sloten we deze leuke dag af met het traditionele buffet bij Boerderij Hoekelum.

5. Bezoekersaantallen

In het verslagjaar 2025 bezochten in totaal 10.280 personen het museum. Voor een klein museum is dat een alleszins respectabel aantal bezoekers. In de onderstaande tabel is zichtbaar hoe dit aantal zich ontwikkeld heeft sinds 2020, dus inclusief de inzinking van het aantal tijdens de corona-jaren:

	2025	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**
Bezoekers totaal:	10.280	8643	12288	6418	3947	4418
Jeugd (waaronder scholieren):	2170	1463	2825	1016	360	1014
Groepen:	2029	1914	2928	2234	905	280
Individueel:	6.081	5293	6535	3168	2682	3124

Het bezoekersaantal in 2025 was weer in lijn met wat we vóór corona gewend waren. De teruggang van het bezoek door groepen stabiliseerde gelukkig. Ook waren de tentoonstellingen redelijk succesvol.

6. Public Relations

Het jubileumjaar leverde veel aandacht in de media op. Onze museumactiviteiten, zowel wat betreft de vaste collectie als de wisseltentoonstellingen zijn goed ontvangen door de pers. We kregen mooie recensies in regionale en landelijke kranten. De website, posters, folders en natuurlijk ook de berichten op de sociale media werden goed bekeken.

Enthousiaste bezoekers zijn de beste promotors die je je kunt wensen. Gelukkig hebben wij er daarvan veel. De reacties in ons gastenboek, maar ook de complimenten via mail of via andere sites, zoals Trip Advisor zijn hartverwarmend.

De samenwerking met de Historische Vereniging Oud Bennekom is goed en zorgt voor aandacht voor ons museum. Een mooi voorbeeld daarvan is de jaarlijks terugkerende Nacht van de Geschiedenis en met het Bennekom café, waarbij we regelmatig een groot aantal gasten mogen verwelkomen.

Lokaal presenteren we ons o.a. door onze aanwezigheid bij Bennekomse activiteiten, zoals de jaarlijkse Vlegeldag in augustus en de Dickensmarkt in december.

Dit jaar trok lokaal de opening van de Open Dag ter gelegenheid van het vijftigjarig jubileum extra aandacht van de dorpelingen. Wethouder Arnold Versteeg stak bij deze gelegenheid iedereen een hart onder de riem.

De opening van de expositie ‘Kom, kijk en geniet: Rien Poortvliet’ werd verricht door burgemeester René Verhulst en was ook goed te lezen in de media.

Samen met de andere leden van Het **M**useum **O**verleg **E**de nemen we deel aan een promotiecampagne bij Ede Marketing.
Het museum adverteert in de bladen van verschillende touroperators en vakantieorganisaties. Deelname aan de landelijke Bus-Idee-dag, waar touroperators en anderen die een dagje-uit organiseren inspiratie opdoen, blijkt steeds weer een goede manier om contact te leggen met de doelgroep van ons museum.

Onze website is goed bezocht. Veel andere organisaties verwijzen naar ons en de reacties zijn positief, bijvoorbeeld de Museumvereniging, museum online, Trip Advisor, Erfgoed Gelderland, Ede-Marketing, Cultuur 0318, WhichMuseum.com, DagjeWeg.nl, Erop uit in Eigen Land, Kidsproof.nl/Arnhem, Go-Kids.nl en Veluwe met kinderen.

Nieuwe doelgroepen vinden de weg naar ons museum, zoals mensen met mobiliteitsproblemen of met een visuele beperking en mensen met (beginnende) dementie of geheugenproblemen. Ons museum is uitstekend toegankelijk voor mensen met een beperking.

Via de **S**tichting **R**ecreatie **V**eluwe en **V**allei zijn 2000 folders van het museum verspreid bij vakantieparken, campings en andere toeristische verblijfslocaties en attracties in en om de gemeente.

Het museum heeft ook dit jaar deelgenomen aan diverse radio- en tv-uitzendingen van de lokale omroep XON en het digitale platform Ede.nieuws.nl.

Kortom, we kijken terug op een goed jaar.

7. Collectiebeheer

Muziek
Ook in deze verslagperiode bestonden onze werkzaamheden uit een mix regulier klein onderhoud en het oplossen van eenvoudige storingen. Meer tijd en aandacht ging uit naar het groot onderhoud en wel aan twee instrumenten die al eerder in het verslag van 2024 genoemd zijn.

De Caribische straatpiano Juliana, ook wel Ka'i-orgel genoemd, kon eind oktober met nieuwe snaren en gereviseerde hamerkoppen weer in de zaal geplaatst worden.

Van de Violano is door collega Geri Glastra de Engelstalige handleiding in het Nederlands vertaald. Samen met het overzichtelijk maken van de elektrische schema's uit genoemde handleiding is dit een goede bijdrage om dit instrument optimaal te onderhouden.

In maart is de mechaniek van ons konijn op een stalen plaat gemonteerd om de afstelling buiten de kool mogelijk te maken.

Medio april is het ons in bruikleen gegeven Bruder-boekorgel door het Museum Speelklok te Utrecht omgewisseld voor een Carl Frey dansorgel.

We kregen een onverwachte schenking. Een oude dame uit Zevenaar schonk ons een groot deel van haar collectie minipiano's. Een deel daarvan hebben wij tentoongesteld voor onze bezoekers.

Eind december hebben wij afscheid genomen van onze zeer gewaardeerde collega Wim Modderkolk. Vele jaren was hij actief in onze groep en heeft hij veel betekend voor de instandhouding van onze collectie

Inmiddels is er al enige tijd gewerkt aan het herstel van een boekpiano Melodico, een bescheiden maar gecompliceerd instrument, wat in de komende maanden enkele collega's uit onze groep zal bezig houden.

Textiel
De textielgroep werkt aan het registreren en fotograferen van objecten uit de textielcollectie. Alle dozen en lades met kleding of andere tot de textielcollectie behorende items worden gecheckt. Er wordt gecontroleerd of de beschrijving goed is en of het artikel in de juiste lade of doos opgeborgen is. Alle informatie van de verschillende artikelen is te vinden in Memorix.

Door het jaar heen krijgen we regelmatig nieuwe objecten aangeboden. Er wordt dan beoordeeld of deze in de collectie passen, zo niet dan worden ze teruggegeven aan de schenker. Als de objecten wel in de collectie passen dan worden deze genummerd, beschreven, gefotografeerd en opgeborgen.

Dit jaar hebben we onder anderen een jurk van Brussels kant van Jonkvrouw Agathe Maria Trip de Beaufort (1890 – 1982) in de collectie opgenomen. Zij was schrijfster van historische romans en biografieën maar bovenal een sociaal betrokken vrouw die zich inzette voor kwetsbare of bedreigde medemensen. In 2022 is op de Bennekomse begraafplaats op haar graf door de HVOB een nieuwe grafsteen geplaatst.

We proberen ook wat meer objecten uit het depot tentoon te stellen. Zo hebben we in de hal van het museum in een van de vitrines witte kinderjurkjes tentoongesteld. Ook zijn er vanuit het depot japonnen in de hal te zien geweest.

Overig historisch erfgoed
Na het herinrichten van het depot in 2024 hebben we ons gericht op het beheer van de objecten in het depot. Daaraan worden regelmatig schenkingen toegevoegd.

De criteria voor accepteren en opnemen in de collectie hebben we wel aangescherpt.
- Ten eerste moet een object historische waarde hebben en daaronder verstaan we dat het iets moet vertellen over de (leef)geschiedenis van Bennekom(mers). De boterton van keurmeester Seune, de Solex van Kees Heitink, de fiets van de postbode, de koektrommel waaruit Jet Mekking koekjes verkocht en die 100 jaar oud is, geven de mogelijkheid veel te vertellen over hoe men in Bennekom leefde. We richten ons veelal op objecten tot 1950, dus van minimaal 80

jaar oud. De tijd schrijdt echter ook voort en bij bijzondere objecten verleggen we de tijdlijn naar later.
- Ten tweede moet het object nog in goede staat verkeren zodat het eventueel ten toon gesteld kan worden. De objecten komen in het depot, van waaruit ze bij tijdelijke tentoonstellingen toegevoegd kunnen worden als illustratiemateriaal. Dat was goed te zien bij de Rien Poortvliet tentoonstelling.

Er worden ook oude bordspellen aangeboden en die slaan we op in het depot, zodat er ter gelegener tijd een vitrine tentoonstelling van kan worden gemaakt.

Inmiddels zijn er 4965 objecten in de historische collectie ondergebracht en 421 niet museale voorwerpen. De meesten daarvan zijn inmiddels beschreven en gefotografeerd.

8. Tentoonstellingen

In 2025 heeft het museum 3 grote tentoonstellingen georganiseerd:
- “Drie generaties De Groot”, kunstschilders uit Bennekom, loopt van 16 november 2024 t/m 5 april 2025. Een korte toelichting op deze expositie is in het jaarverslag 2024 opgenomen.
- “Mobaco op het spoor”, een speelgoedexpositie naar aanleiding van het gereed komen van het nieuwe station Ede-Wageningen.
- “Kom, kijk en geniet: Rien Poortvliet” van 15 november 2025 tot en met 21 maart 2026.

Mobaco op het spoor

Begin 2025 is het nieuwe station Ede-Wageningen opgeleverd. Het was de bedoeling om deze tentoonstelling te laten samenvallen met de officiële opening van het station, maar dat is helaas niet gelukt.
Mobaco is Nederlands bouwspeelgoed, gemaakt van hout en karton. Het was vooral in de eerste helft van de twintigste eeuw heel populair. Spelenderwijs kreeg je gevoel voor vorm, verhouding en constructie. Welke mooie dingen je ermee kunt bouwen was te zien in ons museum.
Modelspoor was en is een hobby voor jong en oud. Modelspoorvereniging Promospoor in Ede is daarvan een levend bewijs. Hun treinbaan vormde de verbinding tussen het oude en nieuwe station in Ede, die waren gebouwd met Mobaco.

Rien Poortvliet

Deze tentoonstelling kwam tot stand in samenwerking met het Poortvliet-museum in Tiengemeten. Getoond werden een groot aantal schilderijen en tekeningen van Rien Poortvliet, met name rond de thema’s landbouw, natuur en landschap. Naast bekend werk was er ook veel tamelijk onbekend werk van deze meester te bewonderen.

Naast deze grote tentoonstellingen is een aantal kleine tentoonstellingen georganiseerd, te zien in de vitrines in de gang van de ontvangsthal naar de Moltzerzaal. Te zien waren:

- Jurken van Bennekomse Heide-koninginnen en -prinsessen (foto).
- Pop-up van sprookjes.
- Miniplex bouwwerken.
- Oude ansichtkaarten.

9. Financiën

We sloten het jaar 2025 af met een mooi positief resultaat van meer dan € 10.000,= in de gewone exploitatie. Als gevolg van in het verleden opgebouwde reserveringen en eigen vermogen is de financiële stabiliteit van het museum nog steeds prima. Het bestuur blijft de komende jaren kritisch naar de inkomsten kijken en blijft zoeken naar nieuwe en moderne ontwikkelingen die tot nog meer bezoekers van het museum kunnen leiden. Daarnaast zoeken we natuurlijk naar mogelijkheden om de kosten verder te reduceren.
Door de eigen inkomsten van het museum, de donaties, het werk dat door de vele vrijwilligers wordt verzet en door de bijdrage van de Gemeente Ede is er sprake van een gezonde exploitatie.

10. Huisvesting en infrastructuur

In 2024 is -na jarenlange voorbereiding- een nieuwe klimaatinstallatie in ons museum geïnstalleerd. Dat heeft veel tijd, geld en werk gekost. Helaas waren de eerste ervaringen met het nieuwe systeem zowel positief als negatief. Met name de beheersing van de vochtigheidsgraad, toch essentieel in ons museum, wilde niet voldoende lukken. In het hele jaar 2025 is er gemeten en aangepast aan het systeem. Uiteindelijk kon eind van het jaar het systeem officieel worden opgeleverd, maar wel met afspraken over metingen en eventuele aanpassingen in de loop van 2026.

Dit klimaatproject is voor ons museum een belangrijke volgende stap in het streven naar duurzaamheid en vermindering van energiegebruik.

11. Relaties

Gemeente
Er is goed contact met de Gemeente Ede bij de verantwoording van de door de gemeente ter beschikking gestelde gelden. Het museum beijvert zich die gelden goed aan te wenden voor beheer en behoud van het gebouw, voor het in stand houden en mogelijk uitbreiden van de collectie en voor de organisatie van interessante exposities voor de bevolking van Bennekom en omstreken.

Museum Overleg Ede (MOE)
Het museum heeft steeds de vergaderingen van het Museumoverleg Ede bijgewoond met het doel om de gezamenlijke belangen van de Edese musea te behartigen en om gezamenlijke activiteiten te ontplooien, waardoor de musea elkaar versterken. Deelnemers aan het overleg waren de directeur en/of de voorzitter van het bestuur.
Het MOE is een belangrijk informeel overleg, waaraan ook de beleidsambtenaar van de gemeente en ook af en toe de wethouder deelnemen.

Erfgoed Gelderland
Ook in 2025 heeft het museum weer deelgenomen aan externe activiteiten van Erfgoed Gelderland ter ondersteuning van het collectiebeheer.
Daarnaast hebben medewerkers van Erfgoed een belangrijke rol gespeeld in de ondersteuning van bestuur en directie bij het behalen van de Museumnorm.

Vrienden van het Kijk en Luistermuseum
De Vrienden ondersteunen het Kijk en Luistermuseum bij uitbreiding en beheer van de collecties, kostbare restauraties, het organiseren van bijzondere tentoonstellingen en educatieve projecten. Zij doen dit door sponsors te werven bij bedrijven en bij burgers. De Vereniging van Vrienden is een culturele Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).
In 2025 hebben de Vrienden een Bimbobox aan het museum geschonken ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan.

Historische Vereniging Oud-Bennekom (HVOB)
Op dinsdag werken leden van de HVOB in het museum aan hun collectie en maken zij gebruik van drie ruimtes en ICT-apparatuur in het museum.
In samenwerking met de HVOB zijn in 2025 enkele activiteiten in het museum georganiseerd:

- regelmatig werd er een “Oud-Bennekom café” georganiseerd in de koffiekamer. Deze bijeenkomsten vallen blijkbaar in de smaak, want er is steeds een goede en zelfs groeiende opkomst.
- Op zaterdagavond 25 oktober werd de Bennekomse Nacht van de Geschiedenis gehouden. Deze avond is een jaarlijkse samenwerking van het museum met de HVOB. Het thema was ‘Natuurlijk'. Suzette Stumpel-Rienks vertelde over ‘Mensen, De Moft en de Natuur’. 'De Moft' is het bosgebied ten oosten van Bennekom. Wat betekende dit gebied voor mens en natuur in de loop van de geschiedenis? De relatie van mensen met de natuur veranderde in de loop van de tijd, van jagen en verzamelen naar recreëren en genieten. De centrale vraag was: kunnen we leren van hoe het vroeger ging en hoe we nu met de natuur omgaan? Na de pauze toonde Jan van Eck bijzondere objecten en gebruiksvoorwerpen uit het depot van het museum.

12. Slot

In dit verslag is een overzicht gegeven van onze organisatie en van alle activiteiten en ontwikkelingen binnen het Kijk en Luistermuseum. Wij zijn er als museum trots op dat wij door de noeste arbeid en enthousiaste inzet van de vele vrijwilligers een voor het publiek aantrekkelijk en waardevol museum mogen zijn.